

6. Begeleidershandleiding

***Mijn verhaal* is ontwikkeld voor deelnemers die nog niet goed weten wat ze tijdens en na de taalcoaching willen doen. In deze begeleidershandleiding vind je onder meer algemene informatie over de opzet en uitgangspunten, uitleg bij de oefeningen en handvatten om met het materiaal te werken. Veel plezier!**

6.1. Algemeen

Achtergrond en doel

Mijn verhaal helpt de deelnemer om meer inzicht te krijgen in de eigen kennis en ervaring. Ook helpt het jullie om elkaar beter te leren kennen. Het doel is dat iemand nadenkt over wat diegene wil oefenen en doen.

Aan het einde van dit werkboek weet de deelnemer meer over:

- *Wie ben ik? Over de eigen achtergrond en huidige activiteiten*
- *Wat kan ik? Over kwaliteiten en (werk)ervaring*
- *Wat wil ik? Over toekomstdromen en plannen*

Mijn verhaal helpt de deelnemer oefendoelen te formuleren gericht op taal en participatie. Daarnaast helpt het om zelfvertrouwen, taalkennis op het gebied van gesprekken voeren en het inzicht in de eigen wensen te vergroten.

Hoe gebruik je *Mijn verhaal*?

Mijn verhaal is geschikt voor 1-op-1-taalcoaching tussen een deelnemer en een vrijwilliger. Je kunt het werkboek ook gebruiken in vaste groepen. Ons advies is dat je elkaar minimaal 10 keer spreekt. Zo bouw je een band met elkaar op.

Je kunt het werkboek in één keer doorwerken of je kunt het af en toe gebruiken naast ander materiaal. Dit werkboek hoeft niet van begin tot eind doorgewerkt te worden. Kijk wat relevant is voor je deelnemer, sla bepaalde dingen over of kom er later op terug. Het materiaal biedt ruimte voor circa 5 sessies van 1,5 uur en is geschikt voor 1-op-1-taalcoaching en vaste groepjes. Je hebt als deelnemer niveau A1 of hoger.

Belangrijke uitgangspunten

- *Mijn verhaal* is bedoeld om **gesprekken te stimuleren**. Geef zelf bij de 'Praat samen'-opdrachten ook zo veel mogelijk antwoorden. Zo wordt het een gelijkwaardige uitwisseling en oefent de deelnemer luistervaardigheden.
- **Praat zo veel mogelijk Nederlands**. Als iets niet duidelijk is voor je deelnemer, probeer dan of je het met andere woorden kunt zeggen. Als dat niet lukt, kijk of een vertaalapp of een steuntaal zoals Engels uitkomst biedt.
- In dit materiaal kan de deelnemer **aantekeningen maken** en bijvoorbeeld **woorden opschrijven**. Dit kan helpen bij het onthouden van de woordenschat. Spoor de deelnemer

aan om zelf de spelling op te zoeken in bijvoorbeeld een woordenboek of vertaalapp.

Tip: zorg ervoor dat de deelnemer altijd het lidwoord (*de* of *het*) bij de woorden zet. Vindt je deelnemer schrijven nog lastig? Dan kun jij de woorden opschrijven of deze oefeningen overslaan.

Belangrijk: de focus van taalcoaching en van het materiaal ligt op spreken en luisteren, je hoeft dus geen feedback op de grammatica te geven.

- Wees je bewust dat je deelnemer **sociaal wenselijke antwoorden** kan geven. Kijk naar het non-verbale gedrag (gezichtsuitdrukking, lichaamshouding, ademhaling) van je deelnemer. Benadruk dat je deelnemer mag aangeven als iets onduidelijk is of als er vragen zijn. Stimuleer dat je deelnemer een eigen mening geeft. Dit kun je al met kleine stapjes doen door je deelnemer keuzes te geven bij je taalcoachsessies: gaan we dit doen of gaan we dat doen?
- Bepaalde onderwerpen kunnen **gevoelig** liggen. Respecteer het als iemand ergens liever niet over wil praten. Vraag niet door. Sla gerust een onderdeel over.
- Let bij het stellen van vragen erop dat je zo veel mogelijk open vragen stelt. Hiermee breng je het gesprek op gang.
- Als taalvrijwilliger oefen je met je deelnemer het *spreken* en *luisteren* van het Nederlands. Als iemand (beter) Nederlands wil *lezen* en *schrijven* , adviseren we dit pas te doen als je deelnemer kan spreken en luisteren op B1 of hoger. Overleg met je coördinator hoe je dat het best kunt aanpakken of als je vragen hebt over je rol als taalvrijwilliger.

Nederlands als tweede taal

Het leren van een tweede, derde of zelfs vierde taal als volwassene is niet gemakkelijk.

Kinderen kunnen de taal soms oppikken door het 'gewoon te horen', maar voor volwassenen is dit heel anders. Zij moeten echt moeite doen om een taal te leren, door lessen te volgen en door veel te oefenen. Of iemand een tweede taal goed en gemakkelijk onder de knie krijgt, hangt af van allerlei factoren: leeftijd, intelligentie, leervermogen, ervaring met taal leren en aanleg om taal te leren, (sociale) omgeving, taalcontact, motivatie en taaldoel enzovoort. Niet op elke factor heeft een anderstalige zelf evenveel invloed. Taalcontact is een van de belangrijkste factoren voor het leren van een vreemde taal, juist daarom is het oefenen met mensen zo belangrijk. Als taalvrijwilliger speel je dan ook een belangrijke rol.

Je eigen taalgebruik aanpassen

Als je in een nieuwe taal spreekt, heb je meer tijd nodig om te formuleren wat je wilt zeggen. Voor je deelnemer geldt dit ook, waarschijnlijk moet hij of zij nog erg zoeken naar woorden. Als vrijwilliger lever je een belangrijke bijdrage door geduld te hebben tijdens het gesprek en je deelnemer niet te onderbreken. Ook help je door zo veel mogelijk 'natuurlijk' te praten. Hoe je dat doet?

Gebruik deze tips:

- Blijf met een natuurlijke stem en op normaal volume spreken.
- Articuleer duidelijk, zoals je ook tegenover een Nederlandssprekende zou doen.
- Spreek altijd in correcte Nederlandse zinnen (niet kinderachtig).
- Gebruik goede zinnen, maar eenvoudig.

- Kijk naar de lengte van de zin, maar ook naar het gebruik van (hulp)werkwoorden en moeilijkere woorden. Zo kun je proberen een moeilijke zin makkelijk te maken (dit is nog best lastig!):

“Zou ik een afspraak met je kunnen maken voor aanstaande donderdag?”

“Kan ik een afspraak met je maken voor aanstaande donderdag?”

“Maken we een afspraak voor komende donderdag?”

“Spreken we donderdag af?”

Hoe geef je goede feedback?

Een taal leren betekent dat je fouten moet durven maken. Van fouten maken leer je, helemaal als je goede feedback krijgt. Als vrijwilliger speel je daarin een belangrijke rol: jij zorgt voor een fijne omgeving waarin je deelnemer het vertrouwen krijgt de taal te durven spreken.

Gebruik deze tips:

- Zeg iets op de juiste manier in plaats van het te verbeteren. Bijvoorbeeld:
Deelnemer: “Ik naar winkel gaan.”
Taalcoach: “Oh, jij gaat naar de winkel? Ik ga straks ook naar de winkel.”
Maakt je deelnemer een grammaticale fout, zoals “ik lopen” in plaats van “ik loop”?
Ga dan niet de regels uitleggen, maar herhaal de vorm op de juiste manier.
- Feedback is vaak impliciet. Met vragen als “Wat zeg je?” of “Wat bedoel je?” geef je ook al feedback, maar dit is impliciet. Door een vraag te beantwoorden laat je zien dat je de ander begrepen hebt.
- Onthoud dat het belangrijkste is dat de boodschap overkomt. Geef vooral positieve feedback op het proces en de inhoud.
- Geef expliciete feedback als de fout voor een misverstand zorgt. Bijvoorbeeld bij verkeerde uitspraak of verkeerd woordgebruik.
- Geef op maximaal drie punten feedback. Want bij feedback geldt: overdaad schaadt. Houd de feedback dus kort en geef vooral heel veel complimenten!

6.2. Extra instructies bij de opdrachten

1. Start

Er zijn twee momenten waarop je met elkaar in gesprek gaat over hoe de taalcoaching gaat: bij de start en aan het einde van het traject. Door de antwoorden bij de start en aan het einde met elkaar te vergelijken ziet de deelnemer de eigen voortgang op het gebied van spreekvaardigheid, verbinding en sociale participatie. Dit is vaak een mooie succeservaring die je aan het einde samen kunt vieren.

Werkt de organisatie waarvoor je vrijwilliger bent met het koppelsysteem MATCH? Dan ontvangt de deelnemer de stellingen ‘Hoe gaat het met je Nederlands’ ook per mail. Je kunt de evaluatiemomenten in dit werkboek gebruiken ter voorbereiding.

In een groepje? Tip: voer de evaluatiegesprekken apart met je deelnemers. Wellicht komen er dan ook dingen ter sprake die je in een groepssetting nooit zou horen.

2. Ik ben ...

2.1 Ik doe ...

Focus op wat je deelnemer **nu** doet. Een volgende stap is wat iemand **wil** gaan doen (nieuwe activiteiten). Dat volgt bij 'Ik wil ...' Natuurlijk kan dat hier ook al ter sprake komen.

Let op: maak hier geen vragenvuur van. Te veel vragen kunnen confronterend zijn, bijvoorbeeld als iemand niet zo veel doet of niet veel omhanden heeft. Vertel ook over jezelf. Kijk hoe het gesprek verloopt, en als het gesprek niet prettig verloopt voor je deelnemer, kun je doorgaan naar het volgende onderdeel.

In een groepje? Noem de verschillende activiteiten op en laat de deelnemers hun hand opsteken wanneer ze deze activiteit doen. Laat ze ook toelichten waar dat kan. Bijvoorbeeld bij welke sportclub ze sporten, hoe vaak ze klussen enzovoort. Je kunt er in een latere sessie een leuke oefening van maken. Wat doe je? De deelnemer beeldt de activiteit uit en de andere deelnemers moeten raden welke activiteit het is.

2.2 Mijn gezin, familie en vrienden

Deze vragen liggen soms gevoelig. Als je merkt dat je deelnemer het niet prettig vindt om erover te praten, ga dan door naar het volgende onderdeel.

In een groepje? Laat de deelnemers de vragen in tweetallen aan elkaar stellen. Zo hoeven ze bepaalde onderwerpen niet plenair te delen. Wissel de tweetallen ook af, het is goed als deelnemers af en toe met iemand anders praten.

2.3 Ik ben geboren in ...

Probeer bij de 'Praat-samen'-opdrachten ook zelf zo veel mogelijk antwoorden te geven. Zo wordt het een gelijkwaardige uitwisseling.

In een groepje? Pingpong: laat een deelnemer beginnen met: "Ik ben geboren in (land)." Vervolgens stelt de deelnemer de vraag aan een andere deelnemer: "En jij?" Vervolgens antwoordt die deelnemer weer enzovoort.

2.4 Ik ken ...

In een groepje? Laat de deelnemers dit bespreken in twee- of drietallen. Teken op een bord of op een groot papier op tafel een netwerkcirkel en schrijf alle namen van de deelnemers er in. Schrijf alle mensen op met wie de deelnemers contact hebben (huisarts, buurthuis, docent enzovoort).

3. Ik kan ...

3.1 Ik kan goed ...

Vaak zijn de dingen die iemand leuk vindt ook de dingen waar iemand goed in is. Soms vinden mensen het lastig om iets te benoemen waar ze goed in zijn. Tips:

- Kijk of je deelnemer één ding kan benoemen.
- Benoem zelf iets waarvan je denkt dat je deelnemer er goed in is.
- Noem een voorbeeld uit je eigen leven: "Waar ben jij goed in?"
- Stel de vraag: "Wat zeggen familieleden, vrienden of collega's over je?"

In een groepje? Laat de deelnemers kwaliteiten van elkaar opnoemen. Verzamel ze en maak een grote lijst.

3.2. Mijn opleiding

De oudste manier van leren is door mee te kijken en mee te doen. Focus bij dit onderdeel niet op diploma's, maar op wat je deelnemer heeft geleerd van ouders, familie, vrienden of in de praktijk. En benadruk dat je deelnemer nu aan het leren is!

In een groepje? Laat de deelnemers in tweetallen vertellen wat ze van wie hebben geleerd. Je kunt eventueel van tevoren bedenken wie je bij elkaar zet. Je kunt deelnemers vragen een plaatje of foto mee te nemen naar de sessie van iets dat ze ooit geleerd hebben. Leg deze beelden op tafel en laat de deelnemers raden wie bij welk plaatje en welke vaardigheid hoort.

3.3 en 3.4 Mijn werk ... en Mijn vrijwilligerswerk

In een groepje? (Kan ook 1-op-1) Laat de deelnemers in tweetallen werken. Je kunt eventueel van tevoren bedenken wie je bij elkaar zet, gebaseerd op vergelijkbare werkervaring. Laat de deelnemers in twee- of drietallen praten over het (vrijwilligers-)werk dat ze nu doen of ooit hebben gedaan. Teken vervolgens plenair een tijdslijn (vroeger naar nu) op het bord of op een groot papier op tafel en laat de deelnemers hun (vrijwilligers)werkervaring toevoegen met een stift.

3.5 Mijn ervaring met zorg & mantelzorg

In een groepje? (Kan ook 1-op-1) Maak plenair een woordweb met daarin 'Ik zorg voor ...' Samen verzamelen jullie personen. Dit kan de persoon zelf zijn, kinderen, dieren, ouders, vrienden enzovoort. Laat de deelnemers vervolgens in twee- of drietallen bespreken welke zorgtaken hier bij horen. Bedenk welke deelnemers je bij elkaar zet gebaseerd op mogelijk overlap in ervaring.

4. Ik wil ...

4.1 Ik droom, ik wil later ...

Als je iemand vraagt naar zijn of haar droom of wens, denken mensen in eerste instantie vaak aan wensen voor hun kinderen of gezin. Probeer te ontdekken of er ook een eigen droom of wens is.

In een groepje? Teken op het bord of op een groot papier op tafel twee kolommen met de titels 'grote dromen' en 'kleine dromen'. Laat iedereen samen brainstormen over hele grote dromen die ze hebben en misschien wat kleinere dromen die makkelijker te realiseren zijn. Laat iedereen vervolgens één droom kiezen en geef ze de opdracht mee om na te denken over stappen om daar te komen.

4.2 Ik wil nu ...

Vraag goed door naar de **doelen en plannen** van je deelnemer. Als je weet wat de doelen van je deelnemer zijn, kun je hierop inspelen bij de taalcoaching. Je kunt de inhoud van je taalcoaching aanpassen aan deze doelen en (later) doorverwijzen naar andere organisaties die je deelnemer kunnen ondersteunen bij vervolgstappen.

In een groepje? Laat de deelnemers in twee- of drietallen elkaar tips geven voor vervolgstappen om toe te werken naar een doel. Grijp terug op de goede kwaliteiten en de connecties uit eerdere sessies.

4.4 Ik vraag hulp aan ...

Geef zelf een voorbeeld hoe je hulp gevraagd hebt en welke aanpak je hebt gebruikt. Waarom vroeg je hulp, vond je het moeilijk om te vragen en heeft het je geholpen?

In een groepje? Laat de deelnemers praten over deze vragen in twee- of drietallen. Maak afsluitend plenair een overzicht van alle personen en instanties die de deelnemers eerder hebben geholpen.

Notities

Colofon

SpreekWerkboek Mijn verhaal is ontwikkeld door Stichting Het Begint met Taal en Mango Advies & Trainingen.

- Auteurs:** Hanna Hosselet, Sylvia de Groot Heupner (Stichting Het Begint met Taal) en Magda van der Wees (Mango Advies & Trainingen)
- Redactie:** Hanna Hosselet, Elise Zomer en Marcella Faltas
- Eindredactie:** Taalwerkplaats, Amsterdam en Van Dale Uitgevers
- Vormgeving:** Vrij in Vorm, Rotterdam
- Beeldmateriaal:** Al het beeldmateriaal is met zorg geselecteerd. Mocht u desondanks menen dat wij uw rechten niet goed gerespecteerd hebben, neemt u dan contact op met Stichting Het Begint met Taal.
- Bronnen:** Shutterstock (foto's)

Wil je taalcoach worden of zoek je een taalcoach?

Vind een overzicht van alle taalcoachorganisaties op: www.taalcoaching.nl

SpreekWerkboek - Mijn verhaal

ISBN: 9789460776670

NUR 110

Meer informatie?

Neem contact op met Stichting Het Begint met Taal via 030-2422841 of info@hetbegintmettaal.nl.

Van Dale Uitgevers

Postbus 13288

3507 LG Utrecht

Correspondentieadres: redactie@vandale.nl

www.vandale.nl / www.vandale.be

van Dale

SpreekWerkboek Mijn verhaal

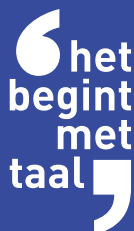
SpreekWerkboek Mijn verhaal is een werkboek voor anderstalige deelnemers die meedoen aan taalcoaching, maar nog niet goed weten wat ze tijdens en na de taalcoaching willen doen. Als deelnemer praat je over jezelf en wat je leuk vindt om te doen. Je oefent ook met Nederlands praten. Als taalvrijwilliger help je daarbij. Als je het werkboek af hebt, weet je als deelnemer:

- wat je wil oefenen bij de taalcoaching;
- wat je wil doen als de taalcoaching afgelopen is, de volgende stap!

Je kunt het werkboek in één keer doorwerken of naast ander materiaal gebruiken. Het is voor circa 5 sessies van 1,5 uur en geschikt voor 1-op-1-taalcoaching en vaste groepjes. Je hebt als deelnemer niveau A1 of hoger.

SpreekWerkboek Mijn verhaal helpt anderstaligen doelgericht te oefenen met taal en participatie en heeft als doel hun zelfvertrouwen, taalkennis en inzicht in persoonlijke doelen te vergroten.

Tip: Gebruik *SpreekWerkboek Mijn verhaal* naast oefenmaterialen voor taalcoaching, zoals *SpreekTaal* (www.spreektaal.com) of *Gezonde Taal* (www.gezondetaal.nl).

van Dale

Stichting Het Begint met Taal

Taal en contact zijn onmisbaar om mee te kunnen doen. Taalcoaching door vrijwilligers – online of fysiek – is hét middel voor de 600.000 nieuwkomers in Nederland die de taal willen oefenen. Stichting Het Begint met Taal vergroot de bekendheid en effectiviteit van taalcoaching, ondersteunt lokale organisaties die taalcoaching bieden en koppelt met Kletsmaatjes vrijwilligers aan nieuwkomers voor online-ontmoetingen. Ook werken we samen met gemeenten, werkgevers en taalscholen. Zie voor meer informatie: www.hetbegintmettaal.nl.

© 2024 Het Begint met Taal

© 2024 Van Dale Uitgevers

Alle rechten voorbehouden

